Autor Guste Santini
Petak, 09 Veljača 2001 19:50

Proizvod ili usluga rezultat su odnosa rada i kapitala u tehnološki definiranom odnosu. Cijena rada je nadnica a kapitala kamatna stopa (otuda veza kamatne i profitne stope). Cijena nadnice i visina kamtne stope u tržišnom modelu privređivanja (pojednostavljeno rečeno) definirani su oskudnošću rada i kapitala. Ovo znači kada je nezaposelnost velika (slučaj Hrvatske) rad mora biti jeftin. I dosljedno tome, ako je kapital oskudan - njegova cijena (kamatna stopa) - će biti visoka.

Iz odnosa cijena (nadnice i kamatne stope) poduzetnik će kombinirati takav odnos rada i kapitala kako bi ostvario što veći profit. Ovo je pojednostavljenje ali, ipak, ne toliko da se ne bi mogla pratiti logika Prijedloga tekstilaca i kožara iznesena na Gospodarskom forumu na Zagrebačkom velesajmu.

Oporezivanje rada i/ili kapitala remeti tržišne signale (problem alokativne funkcije) jer iskrivljuje cijene. Ovo znači da pretjerano oporezivanje rada čini rad skupljim i poduzetnik u "komponiranju" rada i kapitala uzima cijenu koju on plaća na rad i kapital a ne dohodak koji u konačnici pripada radu odnosno kapitalu.

Tako se u Hrvatskoj događa da se preferira veća uoptreba kapitala (koji je oskudan) u odnosu na rad (koji je obilan). Pridoda li se ovom zahtjevi Treće tehnološke revolucije, koja je sama po sebi kapitalno intenzivna, jasno ukazuje kako pretjerano oporezivanje rada ima značajne implikacije na rast nezaposlenosti. Pri tome mora se imati u vidu da je tehnologija sve kratkoročnija i prema tome varijabilnija.

Izneseno implicira sve veće zahtjeve prema radu. Ovo znači da se rad mora trajno oplemenjivati novim znanjima (koje ubrzano zastarijeva) i samo takav oplemenjen rad ostaje u procesu reprodukcije.

Da zaključim. Nezaposelnost je zabrinjavajuće visoka. Očito postoji strukturna nezaposlenost koju nije moguće rješavati u kratkom roku. Prema tome, država je ta koja mora oplemenjivati rad putem besplatnog (ili bar jeftinog) obrazovanja, s jedne strane, i, s druge strane, rad mora biti primjereno oporezovan kako bi bio konkurentan kapitalu. On to danas kao što znamo nije. Manjak sredstava u proračunu pokazuje da je veliko porezno opterećenje postojećeg društvenog proizvoda u čemu najznačajniji dio poreznog opterećenja pripada radu a ne kapitalu. I to je naša sudbina. Kapital je toliko mobilan ("plašljiv") da nedavne izmjene oporezivanja dobiti mogu rezulirti značajnim usporavanjem dolaska inozemnog kapitala.

Podržavam prijedlog tekstilaca i kožara sa napomenom da neoporezivi dio ne bi smio biti manji od iznosa potrebnog da se prehrani četveročlana obitelj. Ovo je nužno jer se radna snaga mora reproducirati kako bi mogla biti sučeljena kapitalu. Valja naglasiti da nije dopustivo u oporezivanju polaziti od fiskalnih potreba države (fiskalna funkcija) već od poreznog kapaciteta (ekonomska funkcija) poreznog obveznika.